

Megoldás. A kívánt mozgás létrejöttének két feltétele van:

1. A kis test végigcsúszik a lejtőn, tehát a mozgása során a rugó nem emeli fel a lejtőről.
2. A kis test pontosan a lejtő alján áll meg, korábban a sebessége sehol nem csökkenhet nullára.

Az energiamegmaradás törvénye kapcsolatot teremt a test tömege, a rugóállandó, a lejtő magassága és a hajlásszög között:

$$(1) \quad \frac{1}{2}Dh^2(\operatorname{ctg} \alpha - 1)^2 = mgh.$$

Az 1. feltétel teljesüléséhez a test és a lejtő közötti nyomóerőt kell megvizsgálnunk; ennek az erőnek nem szabad negatív értéket felvennie. A nyomóerő akkor a legkisebb, amikor a rugó éppen merőleges a lejtőre (ekkor legnagyobb a rugó által kifejtett erő, és a rugóerő iránya is éppen olyan, hogy a legnagyobb mértékben csökkentse a kis test és a lejtő közötti erőt). A lejtőn maradás feltétele:

$$Dh(1 - \cos \alpha) \leq mg \cos \alpha,$$

amit (1)-gyel összevetve a hajlásszögre az

$$1 - \cos \alpha \leq \frac{\cos \alpha}{2}(\operatorname{ctg} \alpha - 1)^2$$

egyenlőtlenséget kapjuk. Ennek numerikus megoldásával (néhány érték behelyettesítésével, majd a határeset egyre pontosabb behatárolásával)

$$(2) \quad \alpha \leq \alpha_{\text{krit}} \approx 32,0^\circ$$

adódik.

A második feltétel teljesüléséhez a test energiaviszonyait kell megvizsgálnunk. Tételezzük fel, hogy a kis test a valamekkora út megtétele után megáll. Ha ez $k \cdot h$ magasságban, azaz $(1 - k)h \operatorname{ctg} \alpha$ vízszintes elmozdulás után következik be, akkor a rugó hossza ebben a helyzetben $h\sqrt{k^2 + (1 - k)^2 \operatorname{ctg}^2 \alpha}$ lesz, s így az energiamegmaradás tétele szerint fennáll

$$\frac{1}{2}D\left(h\sqrt{k^2 + (1 - k)^2 \operatorname{ctg}^2 \alpha} - h\right)^2 = mg(1 - k)h.$$

Innen (1) felhasználásával a

$$(3) \quad \left(\sqrt{k^2 + (1 - k)^2 \operatorname{ctg}^2 \alpha} - 1\right)^2 = (1 - k)(\operatorname{ctg} \alpha - 1)^2$$

összefüggést kapjuk. Ennek az egyenletnek (tetszőleges α mellett) $k = 0$ és $k = 1$ megoldása, ezek az indulás helyének és a lejtő aljának felelnek meg. Amennyiben (3) egyenletnek van más megoldása is a $0 < k < 1$ intervallumon, úgy a kis test nem érkezhethet le a lejtő aljához, sebessége már hamarabb nullává válik.

Megjegyzés. Ez biztosan bekövetkezik, ha $\alpha > 45^\circ$. Ilyenkor ugyanis a kis testnek át kellene haladnia egy olyan helyzeten, amelynél a rugó éppen olyan hosszú, mint a legsó, vízszintes állapotában. Ez nem lehetséges, mert a kérdéses helyzetben a rugóenergia ugyanakkora, a test helyzeti energiája pedig nagyobb, mint vízszintes rugóállásnál; a kis test mozgási energiája tehát kisebb kellene legyen, mint a lejtő aljánál érvényes nulla érték.

A (3) egyenlet grafikus – vagy akár algebrai – vizsgálata azt mutatja, hogy $\alpha < 45^\circ$ esetén nincs megoldása $0 < k < 1$ -ra, így a (2) feltétel által már élesebben korlátozott tartományban nem fordulhat elő, hogy a kis test a lejtőn valahol megáll.

A lejtő alján a rugóerő $Dh(\operatorname{ctg} \alpha - 1)$, ennek lejtő irányú, felfelé húzó komponense $Dh(\operatorname{ctg} \alpha - 1) \cos \alpha$. A kis testre ható nehézségi erő $mg \sin \alpha$ összetevője lefelé húzza a testet, az eredőből számolt gyorsulás tehát

$$a = \frac{Dh}{m}(\operatorname{ctg} \alpha - 1) \cos \alpha - g \sin \alpha,$$

ami (1) felhasználásával így is írható:

$$a = \left[\frac{2 \cos \alpha}{\operatorname{ctg} \alpha - 1} - \sin \alpha \right] g.$$